

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

**Szabadalomtorlási per felfüggesztése
megsemmisítési eljárás megindítása miatt**

Szerző:

dr. Gedeon Sándor

okl. villamosmérnök

okl. mérnök-közgazdász

jogász, szabadalmi ügyvivő

2014. április

A szabadalom - mindaddig, amíg meg nem semmisítik - véd nemcsak a rosszhiszemű, hanem a vétlen megvalósítás ellen is. Ez utóbbi esetben gyakran elég, ha a szabadalmas felszólítja a jóhiszemű hasznosítót a hasznosítás abbahagyására, vagy licencia szerződéssel legalizálhatják a jogellenes hasznosítást. Ez a vita elintézésének legkorrektebb esete.

Természetesen az ilyen elintézésre csak abban az esetben kerülhet sor, ha a hasznosító elismeri, hogy hasznosítása valóban ütközik a szabadalomba. Ha a hasznosító úgy véli, hogy megoldásával megkerülte a szabadalmat, nem tekinthető rosszhiszeműnek, ha nem tudnak ebben a kérdésben megegyezni a szabadalmassal, de hajlandó elfogadni az SZTNH döntését. Ilyenkor megállapodnak abban, hogy a hasznosító nemleges megállapítási eljárást indít az SZTNH előtt a szabadalmas ellen.

Bonyolultabb a helyzet, ha nem kérnek nemleges megállapítást, mert a hasznosító nem jóhiszemű, vagy ha a szabadalmas követelése indokolatlanul súlyos. Rosszhiszeműnek tekinthető az a hasznosító, aki annak tudatában hasznosít, hogy ezzel sérti a szabadalmas jogait. Ilyenkor a hasznosító célja a vita eldöntéséig terjedő időtartam minél hosszabbra nyújtása. A törvény adta lehetőségek és jogalkalmazás során szerzett tapasztalatok alapján meg lehet kockáztatni egy olyan állítást is, amely szerint (vissza)élve a törvény adta lehetőségekkel tetszés szerint elhúzható a vita jogerős eldöntése, illetve ezután a végrehajtás. A rosszhiszemű hasznosító nem kezdeményez nemleges megállapítási eljárást, és miután a szabadalmas ezt nem teheti meg, kénytelen szabadalombitorlási keresetet benyújtani.

Anélkül, hogy a rosszhiszeműség különböző eseteit felsorolnám, csak arra szeretnék utalni, hogy miután ma már a szabadalom elsősorban versenyesszköz, az olyan szabadalom, amely valamilyen oknál fogva nem lett volna megadható, a verseny támogatása helyett annak korlátozásához vezethet. Ha pedig a szabadalom olyan megoldásra vonatkozik, amely igen nagy haszonnal kecsegtet, akkor a konkurensok nem riadnak vissza a nyíltan jogellenes hasznosítástól sem.

Igen szemléltető példa ez utóbbi esetre a golyóstoll bitorlási ügye. A golyóstoll

forradalmasította az íróeszközyártást. A második világháború gátolta a szabadalmast jogai érvényesítésében és csak a háború után tudta az erre a célra létrehozott konzorcium a pereket megindítani. Amikor a golyóstoll gyártók egyikét, egy európai gyárost az újságírók megkérdezték, hogy nyilvánvalóan el fogja veszteni a pert, miért nem egyezkedik, azt válaszolta, hogy a per még évekig elhúzódik és ő addig annyi hasznot zsebel be, hogy a megítelt összeget kamatokkal és perköltségekkel együtt a mellényzsebéből fogja kifizetni. Igaza lett, mert a perek eredményeként megítelt összegek csak néhány százalékát tették ki annak, amit licencdíjként kellett volna kifizetni.

A bizonytalan jogi helyzet zavart kelthet a gazdaságban, és ezért elsőrendű társadalmi érdek ennek az állapotnak minél gyorsabb megszüntetése. Az alábbiakban arra szeretnék rámutatni, hogy a szabadalmi ügyekben a jelenlegi eljárási rendelkezések és a gyakorlati végrehajtás nem segíti elő a viták gyors rendezését.

Példaképpen tegyük fel, hogy a hasznosító a rosszhiszemű és így ő kívánja az eljárás elhúzódását. A vita lezárását a jelenlegi eljárási szabályok hiányosságai, az elbíráló fórumok téves döntései és az eljárást húzni kívánó fél cselekményei - a teljesség igénye nélkül - a következő eszközökkel késleltethetik:

1) Mint már említettem, a bitorlással gyanúsítható fél nem indít nemleges megállapítási eljárást (mert tudja, hogy az számára kedvezőtlenül végződik), hanem megvárja, amíg ellene szabadalombitorlási pert indítanak.

2) A per során, rendszerint még az első tárgyalás előtt megsemmisítési kérelmet nyújt be az SZTNH-hoz, vagy az első tárgyaláson bejelenti, hogy ilyen kérelmet kíván benyújtani, arra való hivatkozással, hogy a szabadalmast nem illeti meg, vagy nem olyan terjedelemben illeti meg a szabadalom, ahogyan azt engedélyezték. Teszi ezt annak ellenére, hogy nagy valószínűséggel elutasítják a kérelmét. A Pp.152.§.(1) bekezdése szerint: *"Ha a per eldöntése olyan előzetes kérdés elbírálásától függ, amelynek tárgyában az eljárás... közigazgatási hatáskörbe tartozik, a bíróság a per tárgyalását ennek az eljárásnak jogerős befejezéséig felfüggesztheti. Ha az eljárás még megindítva nincs... a bíróság... az eljárás megindítására megfelelő határidőt tűz ki.."* Szabadalombitorlási perben

a bíróság eddig csaknem minden esetben felfüggesztette a per tárgyalását, mert megsemmisítés esetén a per okafogyottá válik.

3) Szabadalombitorlási perben lehetőség van a Pp.156.§-a alapján arra, hogy felperes ideiglenes intézkedéseket kérjen. Az (1) bekezdés szerint akkor rendelhet el bíróság ideiglenes intézkedéseket, *"ha ez közvetlenül fenyegető kár elhárítása vagy a jogvitára okot adó állapot változatlan fenntartása, illetve a kérelmező különös méltánylást érdemlő jogvédelme érdekében szükséges, és az intézkedéssel okozott kár nem haladja meg az intézkedéssel elérhető előnyöket."* Ez a rendelkezés alkalmazható szabadalombitorlási perben is, azonban kérdéses, hogy milyen bizonyítékok szükségesek ahhoz, hogy a bíróság a Pp.156.§-ban felsorolt jogcímek valamelyike alapján a felfüggesztést indokoltnak lássa?

4) Mint említettem, a bizonytalan jogi helyzet zavart kelthet a gazdaságban. A szabadalombitorlási perben a szabadalmas többek között *„követelheti a kizárólag vagy elsősorban a szabadalombitorlásra használt eszközök és anyagok, valamint a szabadalombitorlással érintett termékek lefoglalását, meghatározott személynek történő átadását, kereskedelmi forgalomból való visszahívását, onnan való végleges kivonását, illetve megsemmisítését."* [Szt. 35§. (2) bekezdés f) pont]

Ez a rendelkezés elsősorban olyan szabadalombitorlási perek esetén okozhat a gazdaságban zavart, ahol a szabadalom termelőeszközre vonatkozik. A bitorlással gyanúsított fél vevőköre gyanútlanul vásárolja meg a vita tárgyát képező termelőeszközt. Ha a hosszadalmas eljárás végén a szabadalom fennmarad és beigazolódnak a bitorlás, de bitorlóval nem sikerül a megegyezés, a szabadalmas követelésével az Szt. 35§. (2) bekezdés f) pontja alapján a bitorló gyanútlan vevői, a felhasználók ellen is felléphet.

5) Ha a felhasználónak tudomása van a vitás ügyről, el kell döntenie, hogy kitől szerzi be a vitatott terméket, illetve kivel köthet szerződést a vitatott megoldás hasznosítására. Ilyenkor rendelkezésére áll az Szt. 37§. (1) bekezdése szerinti rendelkezés: *„Aki attól tart, hogy ellene szabadalombitorlás miatt eljárást indítanak, az eljárás megindításáig kérheti annak*

megállapítását, hogy az általa hasznosított vagy hasznosítani kívánt termék vagy eljárás nem ütközik valamely, általa megjelölt szabadalomba.” Ez a rendelkezés lehetővé tenné az SZTNH álláspontjának megismerését.

A zavaros helyzet tisztázásának ezt a lehetőséget fagyasztotta be a szabadalmi törvény 2005.11.01.- hatályba lépett módosítása, amely az 50§.-ba egy (3) bekezdést iktatott be: „*A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a szabadalmi eljárást az ügyfél kérelmére vagy hivatalból felfüggeszti, ha az ügy az azzal szorosan összefüggő, a hatáskörébe tartozó egyéb eljárásban hozott döntése nélkül megalapozottan nem dönthető el.*” [2005. évi LXXXIII. törvény 192§.] Ezt alkalmazza az SZTNH abban az esetben, ha egy szabadalom ellen megsemmisítési kérelem van folyamatban és ellene egy harmadik fél nemleges megállapítási eljárást kezdeményez.

6) Az SZTNH előtt a korábban egy-másfél évig elhúzódó eljárás, 2006.01.01. óta az Szt.81/A.§.(1) bekezdése alapján lerövidíthető: *”A megsemmisítési eljárást bármelyik fél kérelmére gyorsítottan kell lefolytatni, ha a szabadalom bitorlása miatt pert indítottak és ezt igazolják.”* Az Szt.81/A.§.(2) bekezdése szerint a kérelemért külön díjat kell fizetni. Miután a gyorsítás első sorban a szabadalmas érdeke, kérdéses, hogy ez a rendelkezés eléri-e a célját, A megsemmisítési eljárás illetéke jelenleg 140.800 Ft és a gyorsításért ugyanennyit kell leróni. Aki az eljárást el akarja húzni, nyilván nem kéri a gyorsítást. A szabadalmas pedig, különösen akkor, ha azonos a feltalálóval, nehezebben tudja ezt megfizetni.

7) Ha nincs gyorsítás, akkor az SZTNH a feleket egymás után nyilatkozattételre hívja fel, három-három hónapos határidővel, utána tárgyalást tart, így a határozat megszületése egy-másfél éven belül nem várható. Gyorsítás esetén - a rövidebb határidők következtében - az átfutási idő 3-6 hónappal rövidíthető le.

8) Az eljárás elhúzhatóságának csökkentése érdekében 2005.11.01.-től a módosult az Szt. 81§. (1) bekezdése. Eszerint *„...A Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala által a kérelmező számára kitűzött határidő elteltét követően a megsemmisítés alapjául szolgáló okként nem jelölhető meg olyan ok, amelyet az említett határidőn belül nem jelöltek meg megsemmisítési okként. Az így*

megjelölt okot az eljárást befejező határozat hozatalakor figyelmen kívül kell hagyni.” [2005. évi LXXXIII. törvény 204§. (1) bekezdés]. Erre különösen azért volt szükség, mert ha a kérelmező újabb, általa anterioritásnak tartott szabadalmi leírásokat nyújtott be a bíróságon, az Szt.100.§.(3) bekezdése értelmében [mérlegetélés nélkül (l. a Fővárosi Ítéletábla 8.Pkf.25.563/2006/5 sz. 2006.09.29.-i jogerős végzése)] a bíróság ezeknek a bizonyítékoknak a tárgyalásba történő bevonására vonatkozó kérelmet áttette az SZTNH-hoz.

[Sajnos az Szt.-ben a megnevezések nem egyértelműek és ezért ez a rendelkezés is okot adhat félremagyarázásra. Ugyanis az Szt. 100§. (3) bekezdésének vonatkozó mondata a következőképpen hangzik: *„Ha a fél olyan kérdésben kíván bírósági döntést, amely a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala előtt folyó eljárásnak nem volt tárgy, a bíróság a kérelmet áttetszi a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatalához, kivéve, ha a szabadalom megsemmisítésére irányuló eljárásban a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a megsemmisítés alapjául szolgáló okot a 81§. (1) bekezdése alapján hagyta figyelmen kívül...”*

Ehhez hozzá kell fűzni az Szt. 80§. (3) bekezdésének második mondatát: a megsemmisítési *„kérelemben meg kell jelölni a megsemmisítés alapjául szolgáló okokat és mellékelni kell az okirati bizonyítékokat.”*

A megsemmisítés alapjául szolgáló **okok** egyértelműek az Szt. 42§. (1) bekezdése alapján: *„A szabadalmat - a keletkezésére visszaható hatállyal - meg kell semmisíteni, ha*

a) a szabadalom tárgya nem felel meg a 6§. (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott feltételeknek;

b) a leírás nem tárja fel a törvényben előirt módon és részletességgel [60§. (1) bek.] a találmányt;

c) a szabadalom bővebb annál, mint amit az elismert bejelentési napon benyújtott, illetve - megosztás esetén a megosztott bejelentésben feltártak;... ”

Az Szt. 100§. (3) bekezdésében szereplő **kérdés** azonban nem csak az **okokra** (nem új, nem alapul feltalálói tevékenységen, iparilag nem alkalmazható, stb.), hanem az **okirati bizonyítékokra** is

kiterjed. Márpedig a törvény módosításának célja éppen az lett volna, hogy újabb okirati bizonyítékok csatolását - főleg az eljárás bírósági szakaszában - megakadályozza. Az aggályokat az is alátámasztja, hogy a módosítás után is hatályban maradt a 100§ (3) bekezdése, azaz **lehet más kérdés is, mint egy új ok.**

Sajnos nem ez az egyetlen pontatlan meghatározás a törvényben, ami félremagyarázható, és volt rá eset, hogy a félremagyarázás az ügyben eljáró bírósági tanács részéről elfogadásra is került.]

9) Az SZTNH előtti eljárás 1949 óta egyfokozatú és határozata ellen megváltoztatási kérelmet lehet benyújtani, amelyet a Fővárosi Törvényszék bírál el. Az esetek döntő többségében a hivatali határozat műszaki szempontból helytálló. Előfordult azonban már, hogy valamelyik speciális szakterületre tartozó műszaki megoldást az eljáró tanács tévesen ítélte meg. Ilyenkor a bíróságra vár ennek a helyrehozása.

10) Ha az SZTNH döntést hoz a megsemmisítési kérelem ügyében, akkor az azt jelenti, hogy minden olyan bizonyítékot és érvet megvizsgált, amely a kérelemben szerepelt. Ennek a ténynek a határozat indoklásában tükröződni kellene. Ezzel szemben sok esetben nem ilyen körültekintő az eljárás, de főleg a határozat indoklása. Előfordul ugyanis, hogy a szabadalom megsemmisítésére több ok és indok is szerepel a kérelemben, de mivel ezek közül egy is elég a megsemmisítéshez, az indoklás nem tér ki a többi indokra, amelyre a kérelmező más bizonyítékot nyújtott be. Ennek viszont az lehet a következménye, hogy ha a Fővárosi Törvényszék az SZTNH által megsemmisítésre alkalmasnak tartott bizonyítékot nem találja elegendőnek és a kérelmező hivatkozik a többi indokaira, akkor nem tudja megállapítani, hogy a hivatali eljárásban megvizsgálásra kerültek-e ezek az indokok. Ezért ilyenkor kénytelen a 100§. (3) bekezdése alapján az ügyet áttenni az SZTNH-hoz.

11) Ha valamelyik félnek érdeke a késleltetés, az SZTNH egyértelműen megalapozott határozata ellen mindenképpen megváltoztatási kérelmet nyújt be. Ha a kérelmet elutasították, akkor az eljárást húzni kívánó kérelmező kéri a megváltoztatást. Ha megsemmisítik a szabadalmat, akkor a szabadalmas érdeke a megváltoztatás. Az eljárás tehát mindenképpen folytatódik.

12) Bár az SZTNH előtti eljárások egyfokozatúak, az Szt.-ben található egy kiskapú, amely lehetőséget ad egy hibás határozat kijavítására. Az Szt. 53/A§. (3) és (4) bekezdése szerint:

„(3) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala csak megváltoztatási kérelem alapján és csak annak a bírósághoz történő továbbításáig módosíthatja és vonhatja vissza a következő kérdésekben hozott - az eljárást befejező - döntését:

a) a szabadalom megadása;

b) a szabadalmi oltalom megszűnésének megállapítása és újra érvénybe helyezése;

c) a szabadalom megsemmisítése;

d) a nemleges megállapítás;

e) a 816/2006/EK rendelet [33/A. § (1) bek.] hatálya alá tartozó kényszerengedély megadása, módosítása és felülvizsgálata, valamint a kényszerengedélyes könyveibe és nyilvántartásaiba történő betekintés (83/A-83/G. §-ok);

f) a közzétett európai szabadalmi bejelentésben foglalt igénypontok fordításának közzététele, az európai szabadalom szövegéről készített fordítás benyújtása és a fordítás kijavítása.

(4) E törvény eltérő rendelkezése hiányában a (3) bekezdés c)-e) pontjaiban említett kérdésekben hozott - az eljárást befejező - döntését a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala megváltoztatási kérelem alapján is csak akkor módosíthatja vagy vonhatja vissza, ha megállapítja, hogy döntése jogszabályt sért, vagy ha a felek a döntés módosítását vagy visszavonását egybehangzóan kérik.

(5) Olyan ügyekben, amelyekben nincs ellenérdekű ügyfél, a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a 85. § (1) bekezdés b)-e) pontjában meghatározott döntéseket megváltoztatási kérelem alapján akkor is visszavonhatja, vagy a megváltoztatási kérelemben foglaltaknak megfelelően módosíthatja, ha a döntés nem sért ugyan jogszabályt, de a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala a megváltoztatási kérelemben foglaltakkal egyetért.”

Ha az egyik fél az eljárást húzni akarja, a számára kedvező döntés módosítását vagy visszavonását semmiképpen sem kéri. A számára kedvezőtlen döntés esetén pedig a másik félnek nem érdeke. Az pedig nehezen érthető, hogy az (5) bekezdés szerint miért csak akkor módosíthatja, vagy vonhatja vissza a döntést, ha nincs ellenérdekű fél. Sehol sincs előírva, hogy a módosítás vagy

visszavonás esetén akár azonos, akár más összetételű tanács előtt ne lehessen a tárgyalást folytatni természetesen az ellenérdekű fél bevonásával.

13) Itt említem meg, hogy az eljárás elhúzódásának számos objektív oka is van. A 4. pontnál került szóba, hogy az SZTNH előtti eljárás egy-másfél évig is elhúzódhat. A gyakorlat szerint ugyanis a kérelem benyújtása után a hivatal csak a kérelem díjának beérkezése után kezdi meg a kérelem vizsgálatát. Ha megállapítja, hogy a kérelem hiányos, akkor kb. további két hónap múlva hiánypótlási végzést küld ki a kérelmezőnek általában három hónapos határidővel. Ezután küldi ki a kérelmet a szabadalmasnak, aki szintén három hónapos határidővel nyilatkozhat. Ha a kérelem és szabadalmas nyilatkozata alapján a kérelmet elbírálhatónak tartja, kitűzi a tárgyalást a szabadalmas nyilatkozatának beérkezésétől számított kb. két hónappal későbbi időtartamra. Az írásbeli felhívások átfutási ideje a kelteztől a kézbesítés napjáig kb. két hét. A tárgyalást általában egy tárgyalási napon kell lefolytatni, de előfordulhat, hogy tárgyaláson olyan kérdés merül fel, amire a felek, vagy a felek egyike nem tud azonnal nyilatkozni. Ilyenkor a felek nyilatkozatainak benyújtására általában rövid határidőt adva az eljáró tanács új tárgyalási napot tűz ki. Ez is legalább két-három hónap elhúzódást jelent. Az érdemi határozatot 15 napon belül kell írásba foglalni és további 15 napon belül kell kézbesíteni. Ettől számítva 30 napon belül kell a megváltoztatási kérelmet benyújtani, amelyet az SZTNH 30 napon belül továbbít a Fővárosi Törvényszékhez.

14) Amíg az SZTNH-nál általában a hivatali ügyintézés átfutási időtartamában nincs olyan nagy ingadozás, a bíróságnál ugyanez nem mondható el. Az Szt. 87§.-a szerint: *„A Fővárosi Törvényszék három hivatásos bíróból álló tanácsban jár el, akik közül két tag felsőfokú műszaki vagy ezzel egyenértékű szakképesítéssel rendelkezik.”* A kizárólagos illetékességgel rendelkező Fővárosi Törvényszéknek csak egy olyan tanácsa van, amely szabadalmi ügyekben az SZTNH összes érdemi határozatával kapcsolatos megváltoztatási kérelem, továbbá a szabadalmi perek elbírálására a törvény szerint alkalmas. Négy különböző műszaki képzettségű bíró közül a szakterülethez legközelebb álló kerül előadó bíróként kijelölésre és a másik három közül egy a szavazó bíró. Négy műszaki képzettségű személytől ma már csaknem lehetetlen az összes szakterület ismeretét megkövetelni. Könnyen belátható az is, hogy az átfutási idő jelentős mértékben függ a beérkező ügyek időbeli eloszlásától és

azon belül is az azonos szakterületekre eső ügyek számától. Ritka az olyan eset, amikor az érdemi döntés egy tárgyalás alapján meghozható, általában két vagy három tárgyalásra van szükség. Az elsőfokú bíróságra különösen a műszaki kérdések felülvizsgálata szempontjából igen nagy felelősség hárul, mert a másodfokú bíróság (a Fővárosi Ítéletábrla), illetve a felülvizsgálati kérelem elbírálására illetékes Kúria műszaki bíró hiányában csak jogszabálysértést vizsgál.

Korábban - mint említettem - műszaki vita esetén szakértőt rendeltek ki. Ennek azonban több hátránya volt. A szakértő kirendelése néha több mint egy évet is elhúzta az amúgy is több éves eljárást. Nehéz volt szakértőt találni, aki vállalta az ügyet. A hivatásos szakértők viszont akkor is vállalták az ügyet, ha a szűkebb szakterületen nem voltak járatosak és emiatt többször második szakértő kirendelésére volt szükség. Ez pedig további késedelmet jelentett.

15) Az első fokon legalább egy-két éves átfutási idővel kell számolni, a másod fokon általában egy év és ugyanannyi szükséges a felülvizsgálati kérelem elbírálásához is. Amíg tehát a három fórumon végigmegy az ügy, legalább három év telik el. Ha a másodfokú bíróság valamilyen okból nem adja vissza az ügyet első fokra új eljárás lefolytatására, akkor a jogerős döntéshez további évekig lehet várni. Előfordult már az is, hogy a másodfokú bíróság az idézett Szt. 100§. (3) bekezdése alapján az SZTNH-hoz tette át az ügyet, illetve a Kúria a másodfokú bíróság jogerős végzését hatályon kívül helyezve az elsőfokú bíróságot kötelezte új eljárás lefolytatására.

Nem szabad elfeledkeznünk arról sem, hogy az egyes fórumok közti átjutási idő mennyiben növeli az eljárások elhúzódását. Egy másodfokú döntés kipostázásához legalább két hónapra van szükség. A végzés írásba foglalása, aláírása után ugyanis nem közvetlenül kerül kézbesítésre a felek részére, hanem az iratokkal együtt visszajuttatják az első fokú bírósághoz, és innen jut el a felekhez.

16) Ha a Fővárosi Törvényszék az Szt, 100§. (3) bekezdése szerint a kérelmet átteszi az SZTNH-hoz, az eljáró tanács a feleket egymás után nyilatkozattételre hívja fel, három-három hónapos határidővel, utána tárgyalást tart, így a határozat megszületése kilenc-tizenkét hónapon belül nem várható.

17) Ha ezek után visszakerül az ügy a bírósághoz és az végzést hoz, a vesztes fél fellebbezni fog. Ha a másodfokú eljárásban valamelyik fél meghallgatást kér, a bíróság köteles meghallgatást tartani. Ha a meghallgatáson nem mond semmi újat a fellebbezésben foglaltakon kívül, tehát nyilván

időhúzás céljából kérte, akkor sem alkalmaznak semmiféle szankciót.

18) A fellebbezés során, ha a fellebbező félnek sikerül az elsőfokú végzésben valami hibát felfedezni, akkor elérheti az ügy visszaadását az elsőfokú bíróságnak, amely természetesen megint megfellebbezhető.

19) Az időt húzni kívánó félnek több más eszköz is rendelkezésre áll az idő húzására. A bíróság gyakorlata szerint nem szankcionálják a nyilvánvaló időhúzást, amely például abban nyilvánul meg, hogy a nyilatkozatokat a bíróság által megadott határidő helyett egy, esetleg két nappal a tárgyalási nap előtt nyújtják be és futárral küldik el a másik félnek, illetve a képviselőjének. A képviselő ilyenkor nem tud már konzultálni az ügyfelével. A bírósági ügykezelés nehézkessége miatt a két nappal előbb benyújtott irat csak ritkán kerül el a tárgyalásig a tárgyaló tanácshoz. Ilyen beadványok miatt, vagy azért, mert a tárgyaláson sokszor sikerül azonnal el nem dönthető problémát felvetni, a bíróság a tárgyalás elnapolására kényszerül. Az új időpont a bíróság túlterheltsége miatt 4-6 hónapos eltolódást jelenthet, de ha a feleknek közben nyilatkozniuk kell, akkor ez további hónapokra tolhatja el a tárgyalás folytatását.

20) Ha a megsemmisítési kérelem jogerősen elutasításra került, lehetőség van törvénysértésre hivatkozással felülvizsgálati kérelem benyújtására a jogerős végzés kézbesítésétől számított két hónapon belül. A mai helyzet szerint a döntés meghozatalához 8-10 hónapra van szükség. A Kúria a felülvizsgálati kérelem és az ellenkérelem keretei között - a felek meghallgatása nélkül - dönt.

„2755.(3) Ha a felülvizsgálni kért határozat a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására lényeges kihatása nem volt, a Kúria a megtámadott határozatot hatályában fenntartja.

(4) Ha a határozat - a (3) bekezdésben foglalt eljárási szabály megsértésének kivételével - jogszabályt sért, a Kúria a jogerős határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és ha a döntéshez szükséges tények megállapíthatók, helyette, illetve az első fokú határozat helyett a jogszabályoknak megfelelő új határozatot hoz, egyébként az ügyben eljáró első- vagy másodfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.”

Kérdés, hogy a Kúria meg tudja-e állapítani, hogy szabadalmi ügyben az eljárási jogszabálysértés a (3) bekezdés értelmében - műszaki tanácsstag hiányában - az ügy érdemi elbírálására kihatással volt-e, illetve a (4) bekezdés szerint meg tudja-e állapítani a döntéshez szükséges tényeket. Ha nem, akkor első- vagy másodfokú bíróságot utasítja új eljárásra, amely újabb évekre elhúzhatja az ügy befejezését.

21) Ha a megsemmisítési kérelem jogerősen elutasításra került, és nem nyújtanak be ellene felülvizsgálati kérelmet, vagy a felülvizsgálati kérelem elutasításra kerül, még mindig van lehetőség a bitorlási per felfüggesztésének további fenntartására. Az Szt.42.§.(3) bekezdése szerint: "*A megsemmisítési kérelmet elutasító jogerős határozat kizárja, hogy azonos ténybeli alapon ugyanannak a szabadalomnak a megsemmisítése iránt bárki újabb eljárást indítson.*" Ez tehát nem zárja ki, hogy más ténybeli alapon, például más dokumentumok alapján akár ugyanaz a kérelmező kérje ugyanannak a szabadalomnak a megsemmisítését. Megteheti ezt akkor is, ha a szabadalom tárgykörétől és szabadalommal védett találmány céljától sokkal távolabbi megoldást tartalmazó okiratot nyújt be, mert ha hivatal esetleg emiatt viszonylag gyorsan elutasítja, megváltoztatási kérelem benyújtására akkor is van lehetősége, amellyel további évekre tudja elhúzni az eljárást.

Ez a felsorolás nem tartalmazza az összes lehetőséget egy bitorlás következményei alóli kibújásra, mert az ilyen magatartásra hajlamos személyek leleményessége lényegesen kifinomultabb, mint a tisztességes jogkövetőké. Annak bemutatására azonban alkalmas, hogy a jelenlegi eljárási előírások és gyakorlat mellett a szabadalombitorlási per hatékonysága és preventív ereje rendkívül bizonytalan. Belátható, hogy ha a joggal való visszaélés nem kerül szankcionálásra, akkor az eljárás akár több mint egy évtizedig is elhúzható és más bizonyítékra hivatkozással akár újra el is kezdhető.

Meg kell említeni, hogy az elmúlt ötven-hatvan év alatt több olyan ügy volt, amely 10 évnél hosszabb időre is elhúzódott és volt olyan is, ahol a sikertelen megsemmisítési kísérlet végén azért nem lehetett a bitorlási pert befejezni, mert a bitorló vállalat időközben felszámolt. Az ilyen ügyek a szabadalmasnak jelentős kárt okoznak, esetenként tönkre is tehetik, de rossz példát jelentenek a szabadalom szerzését fontolgató feltalálók és innovátorok számára is.

Érdemes lenne egy ilyen eset kapcsán megvizsgálni azt is, hogy az ilyen eljárások milyen anyagi károkat jelentenek a társadalomnak, tekintve, hogy az államnak befizetett perköltségek messze nem fedezik a hivatalnál, de főleg a bíróságoknál a ráfordítási költségeket. Azzal is kárt okoznak a társadalomnak, hogy gátolják a fejlesztést. A bitorolt, majd megtámadott szabadalom feltalálóját eltántorítják a továbbfejlesztéstől és a jogellenes hasznosítónak pedig a profit kell, nem foglalkozik a továbbfejlesztéssel, rendszerint nem is képes arra.

Eszközök a szabadalmi eljárások hatékonyságának növelésére

Ennek az írásnak természetesen nem az a célja, hogy a joggal való visszaélésre adjon kitanítást, hanem hogy keresse azokat az eszközöket, amelyekkel a visszaélések legalább egy része visszaszorítható, illetve megszüntethető. A következőkben néhány gondolatot szeretnék vitára bocsátani annak reményében, hogy ezzel elősegíthetek egy olyan átgondolási folyamatot, amelynek eredményeként sor kerülhet a szabadalom adta jogok hatékonyabb érvényesülését biztosító intézkedésekre.

Elöljáróban meg kell jegyezni, hogy bár ez az írás és a benne felvetett problémák a szabadalombitorlásra vonatkoznak, ez nem jelenti azt, hogy más szabadalmi eljárással, és iparjogvédelmi jogintézménnyel kapcsolatban minden rendben van.

1) Első szempont, amit feltétlenül figyelembe kell venni az, hogy nemzetközi szerződések, illetve Európai Unió tagországunk, az Európai Szabadalmi Egyezményhez történt csatlakozásunk határt szab az esetleges módosításoknak. Tény viszont, hogy a korlátok elsősorban az anyagi jogra vonatkoznak, az eljárás terén lényegesen nagyobb szabadságfokkal lehet változtatásokat bevezetni. (l. 1. mellékletet). Az eljárás szempontjából meg kell vizsgálni, hogy az érvényes jogszabályok optimális hatékonyságot biztosítanak-e és ha nem, akkor milyen rendelkezéseket kell átgondolni és újraszabályozni. Meg kell vizsgálni, hogy a jelenlegi jogalkalmazás hol szorul átalakításra és hogyan lehetne az optimális feltételeket biztosítani. Ez utóbbi esetben elsősorban az átfutási időket, a határidőket és a személyi feltételeket kell áttekinteni.

2) Ennek keretében meg kell vizsgálni, hogy a szabadalmi ügyekben releváns eljárási törvényeket, az eljárás végrehajtásával kapcsolatos elvi döntéseket és a joggyakorlatot.

3) Meg kell vizsgálni, hogy milyen kapcsolat van az iparjogvédelmi jogalkalmazás során jelentkező problémák növekedése és az iparjogvédelmi vitás ügyek egy időszakra eső számának változása között. Sejtésem szerint a jogalkalmazás bizonytalanságai miatt jelentkező problémák növekedése a perek számának növekedéséhez vezetett. A perek számának növekedése a bíróság munkájának növekedését és így a perek további elhúzódását eredményezte.

4) Meg kell vizsgálni, hogy mi okozza a joggyakorlat következetességének csökkenését. Itt figyelembe kell venni, hogy a következetes joggyakorlat kialakítása és folytatása elsősorban az SZTNH hatásköre és a bíróságok feladata az így kialakult joggyakorlat következetes végrehajtásának ellenőrzése, valamint a jogi szempontok szerinti felülvizsgálata lehet. Ennek alapján meg kell vizsgálni, hogy a feladatok eloszlása mennyiben felel az optimális jogérvényesítés követelményeinek és mi okozza az e követelmények érvényesülésének bizonytalanságait.

4.1) Az SZTNH-nál a joggyakorlat hiányosságai - tapasztalatom szerint többek között - a jogesetek közzétételének, valamint a fontosabb kérdésekben az elvi döntések meghozatalának és kihirdetésének hiányában rejlenek. A jogesetek közzététele 1948-ban, a Magyar Szabadalmi Bíróság átalakításával szűnt meg.

4.2) Az átfutási idők csökkentése érdekében meg kellene szigorítani a határidő hosszabbítási kérelmek indoklásának elbírálását és a hivatal belső ügyintézésének rendjébe ügyintézési határidőket kellene kitűzni.

4.3) Meg kellene vizsgálni, hogy a a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. Törvény (Ket.) és a Pp., mint háttérjogszabály közti eltérések hogyan befolyásolják az átfutási időket és ennek eredményeként, mit kellene a szabadalmi eljárások vonatkozásában a szabadalmi törvényben részletesebben szabályozni.

Szerintem az ideális az lenne, ha minden műszaki kérdésben közigazgatási szerv hozhatna jogerős határozatot és a TRIPS egyezménynek megfelelően a Kúria, vagy a Fővárosi Ítélőtábla feladata kizárólag a jogi szempontból történő felülvizsgálatra korlátozódna. A Kúria vagy a Fővárosi Ítélőtábla

műszaki kérdések felülbírálására is feljogosítható, de ebben az esetben időnként behívható, az adott szakterületen legelismertebb műszaki szakemberekből álló tanácsstagokkal kell rendelkezniük. Erre már volt példa a második világháború előtt. Az SZTNH-ban visszaállításra kerülne a kétfokozatú elbírálás, vagy a második fokozat ellátására egy másik közigazgatási szerv hatáskörébe kerülne. Ebben az esetben a nemzetközi gyakorlatnak megfelelően a közigazgatás kétfokozatú eljárását folytathat és - a második világháború előtt már felmerült probléma megoldásaként - a szabadalmi perek is átkerülnének a közigazgatásba. Ez jogi szempontból ugyan vitatható, mert a megadott joggal kapcsolatos viták rendezése igazságszolgáltatási hatáskör. A probléma úgy lenne áthidalható, hogy a megadott joggal kapcsolatos szabadalmi ügyeket elbíráló szerv formailag nem közigazgatási, hanem bírósági státuszt kapna, mint 1948 előtt a szabadalmi hivatal.

Amennyiben az ideális állapot a költségvetést túlzottan terhelné, kompromisszumos megoldásokat kellene keresni. Például: A bíróságok több mint 40 éve csak igen nagy nehézségek árán tudják a műszaki bírói helyeket betölteni. Pedig ezt egyszerűen meg lehetett volna oldani, ha az SZTNH-ból a 15-20 éves gyakorlattal rendelkező vizsgálók (különösen, ha időközben jogi diplomát szereznek, vagy erre a célra kialakított speciális postgraduális képzésben vennének részt) áthelyezhetők lennének a bíróságokra. Hasonlóan történe ez, mint ahogyan az alsó szintű bíróságok bíráit helyezik át a megyei bíróságokra, vagy a táblákhoz, illetve a Kúriához. De a jelen helyzetben is lett volna, lenne megoldás, ha a leépítés miatt nyugdíjba küldött 60 év körüli SZTNH ügyintézőket nevezik ki bírónak, mert a bírók 70 éves korban mennek nyugdíjba.

Tudatában vagyok annak, hogy nem csak az iparjogvédelem hatékonyságától függ a magyar feltalálók alkotókedvének felélesztése, egyéb körülményeken is változtatni kell. Az alkotó potenciál minél hatékonyabb kihasználása feltétele a sikeres innovációnak. Az innováció a gazdaság fejlődésének motorja. A szabadalom a találmányok oltalmán keresztül az innovációba fektetett költségek megtérülését segítheti. A szabadalom ezt a célját csak akkor tudja teljesíteni, ha elsősorban gazdaságpolitikai és csak másodsorban jogi szempontok érvényesülésének van alárendelve. Ezért célszerű lenne, ha a szabadalmi kérdésekkel foglalkozó szervek felügyeletét- a nemzetközi, de főleg a kisebb országok gyakorlatának megfelelően - a gazdaságot és az innovációs politikát irányító minisztérium látná el.

Mindenki azon a területen tud legtöbbet tenni, ahol tapasztalatai vannak. Az iparjogvédelem terén működő szakemberek kötelessége, hogy ne nézzék tétlenül a működési területükön jelentkező hiányosságok miatti pangást, hanem javaslataikkal segítsék elő a törvényhozók és jogalkalmazók munkáját. Véget kell vetni annak a gyakorlatnak, hogy mindent tudomásul kell venni, hallgatni kell, vagy a probléma elkenésével igyekezzünk lerázni a gondot.

1. melléklet

A szabadalmi eljárásokkal kapcsolatban vállalt nemzetközi kötelezettségeink a szabadalmi jogok érvényesítése körében az Általános Vám- és Kereskedelmi Egyezmény (GATT) keretében kialakított, a Kereskedelmi Világszervezetet létrehozó Marrakesh-i Egyezmény és mellékleteinek kihirdetéséről szóló 1998. évi IX. törvény C) Mellékletében [Megállapodás a Szellemi Tulajdonjogok Kereskedelmi Vonatkozásairól - **TRIPS Egyezmény** (Trade Related Aspects of Intellectual Property Rights)] található meg. Az Egyezmény III: részében a 2. fejezet 41. cikke rendelkezik a szellemi alkotásokra, így ezen belül a szabadalmakra vonatkozó polgári és közigazgatási eljárással, valamint a jogorvoslati lehetőségekkel kapcsolatos kötelezettségekről.

41. Cikk

1. A **Tagok kötelesek biztosítani**, hogy a nemzeti jogukban rendelkezésre álljanak azok a jogérvényesítési eszközök, amelyek a jelen Megállapodásban meghatározott, szellemi alkotásokra vonatkozó jogok **megsértése esetén hatékony eljárást tesznek lehetővé**, ideértve a jogsértések megelőzésére, valamint a további **jogsértésektől való elrettentésre** szolgáló, megfelelő **jogorvoslatokat**. Az említett eljárásokat oly módon kell alkalmazni, hogy ne gátolják a törvényes kereskedelmet és **biztosítékot nyújtsanak a velük való visszaéléssel szemben**.

2. A szellemi tulajdonjogok érvényesítésével kapcsolatos eljárás legyen korrekt és méltányos. **Ne legyen indokolatlanul bonyolult vagy költséges; ne legyenek ésszerűtlenül hosszú határidők és indokolatlan késedelmek.**

3. Az ügyek érdemében hozott döntéseket lehetőleg írásba kell foglalni és indokolni kell. Legalább az eljárásban részt vevő felek részére késedelem nélkül rendelkezésre kell ezeket bocsátani. Az ügyek érdemében hozott döntések alapjául olyan bizonyítékok szolgáljanak, amelyekre vonatkozóan a feleknek alkalmuk volt nyilatkozni.

4. Az eljárásban részt vevő feleknek **lehetőséget kell adni**, hogy a határozatot a **közigazgatási döntések végső felülvizsgálatára illetékes bíróság felülvizsgálhassa**, és pedig - a nemzeti jogoknak az ügy fontosságára irányadó bírósági eljárási szabályaitól függően - **legalább az érdemben hozott alapfokú döntés jogi vonatkozásait**. Mindamellet nem kell felülvizsgálati lehetőséget biztosítani bűnügyekben történt felmentés esetére.

5. A Tagok egyetértenek, hogy e rész nem tartalmaz kötelezettségeket egy olyan, különálló jogrendszer létrehozására a szellemi tulajdonjogok érvényesítése tekintetében, amely az általános jogérvényesítési rendszer mellett működne. Úgyszintén nem érinti a Tagoknak a jogérvényesítéssel kapcsolatos általános jogait.